

سرمد علی غفر

۱۳۰۷

پنجشنبہ کو ناریے نشر اولیٰ و فرخی و ادری ہفتہ لک غفر

اک سهل الاستعمال آرابه لر قدر مطاوعت عرض ايدر .
ديگر آرابه لرله برابر — مکمل صورتده — اورمان
پياسه لرني، کول کناري تنه لرني اجرا ايلر . حاصلی
ترقيات صنايعتک صحيحاً اک کوزلر نندن، اک فائده لير نندن در .
مظهر

سياحت

بررور عالم سياحتک مظهر لری

چين اهاليسله مصر ليرک عاداتجه رجوق نقاط مشاهبت
موجوددر . بو عاداتک ايجنده اک زياده کوزه چارپه جتيق
اولانلری مواتره تعظيم ، اجدادک مذهبته رعایت خصو-
صليدر . هله چينليرک مقابری مصر ليرککته قياس
بيله قبول ايتمز ؛ بونلره « مزار » ديمکدن زياده « مباني »
تذکاريه « نامنی و يرمک ده اياقيشيق آلير .

چين اصول معماريسنده برطرز مخصوص وارددرکه
زمانغزده بيله بعض ظريف ، حيرت انگيز اورنگلری کال
دقته تبع اولتور ؛ فقط انشا آتارنيک موده سی تاريخي ،
تاريخ تمدنلری قدر اسکيه مشدر . معبدلری ايجون دائماً
اخشاب قوللانلديني واخشابک موداساره بهر مرج طوتولديني
آتاريله استدلال اولتور . اقليک حرارت شديدده سی ،
ملکتک دائماً رطوبته معروض بولغا سی انشا آتار چارچوب
خراب ايتديکندن چينلير مؤسسات عاليه لرني بو خرابيدن
قورتارده جتيق اسباب و وسائلی آرامنی خاطر لرينه بيله
کثيره مشدردر . بر صورت مزينه و مکلفده انشا ايديلن
بر معبدی ايجاب ايتديکی زمانلر تعمير ايتمک کيمسه نلک
عقلنه کلز . بيک امکله ميدانه کلن اومزين ، ظريف
معبد بنجه خرابيدن بردلو کنديني قورتارده ماز ، نهايت
آشيانه بوم و غراب اوله جتيق بر حاله کلير ؛ دبرکن همان
ينه اورسمده بريکيسي يابيلير . بودا مذهبي چينده ميلادک
اوچنجي عصر نده انتشاره باشلايوب سکرنجي عصره قدر
دوام و دائره انتشاريني توسيع ايتدی . رئيس مذهب « بودا »
نامه انشا ايديلن معبادک عمومي پلانلرينک اکثر نقاط
اساسيه سنده هندده کيلرله بر مناسبت وارددر ؛ چين

مخاطره سزجه اکتساب اوله بيله جک سرعت ساعتده
يکرمی کيلومترو در .

کومورجه ايديله جک صرفيات ايسه او قدر چوق
دکلدر ؛ بر قيش يارسدن « دونه » يه قدر آرابه ايله
اجرا اولان سياحتده طوبی طوبی ۱۱،۷۵ فراقليق
کومور صرف اولمشدر .

۲۳۰ کيلومترو لقي بوله بو قدر مصرف ايدلديکی
حالده هر کيلومترو باشنه ۵ ساتتيلک کومور صرف
اولتور ديمکدرکه هيج برشی دکلدر .

آرامنک قلت اصليه سی ۲۵۰ کيلوگرام اولوب
يوقاريکی سياحتده ايبکسي قادين اولقي اوزره آتلی آدم
وسائر اشيايله برابر آغیرلنی ۱۷۸۰ کيلوگرامه وارمشدر .
بعضي يرلرده بول بک عارضه لی اولديني ايجون
سرعت ساعتده ۸ کيلومتريه قدر ايتش و ساعتده ۲۸
کيلومترو لقي سرعت وسطيله حاصل ايتک ايجون بعضي
يرلرده ساعتده ۴۰ کيلومترو قدر مسافه قطع
ايدلشدر . فقط بوسرعت بک شدتلی اولدينيچون سوق
خصوصنده جزئی بر بصيرتسز لک فوق العاده بر تهلکه
و فلاکتی انتاج ايديه بيلير .

بو آرابه نلک درت کشيلک برکوچوکده وارددرکه آنکله
اوچ ذات طولوزه ليون آراسنده سياحت ايتشدر ، و بو
مسافه ني يدی ساعت ظرفنده قطع ايديرک ۴،۵ فراقليق
کومور صرف ايتشدردر . براونديو سرتني واقعا بومسافه ني
اوچ يچي ساعتده قطع ايدر ؛ فقط آنکله کيدن اوچ
سياحک ايکنجي موقعه اوطور مق شرطييله لاقلا ۸۹۰ نر
فراقندن ۲۶،۷۰ فراقني و يرمه لری لازم کلير .

شو مقايسه بخارلی آرابه نلک مصارف تقليه جه نه قدر
اهون اولديني بک کوزل کوستر .

ماکنه نلک استعمالنه کلنجه ، بک قولادر . تعميری ،
تطهير غایت سهولتی در . موسيو (سه بولله) اعمال ايتديکی
بر آرابه ماکنه سنی بر بيجي سنه متقدياً ايشله نديکی حالده
هيج تعمير احتياج کوروله مشدر .

بخارلی آرابه پارسک صوقاقريني کال سهولته
طولاشير . صوقاقر باشلرنده غلبه لک ، قاريشيقي يرلرده

طاواندره کی جیقمه لرك ، یاخود مختلف قبله لرك مناظری
اوقدرمتوع ، وصورت ربط وتر کبری اوقدر ماهرانه
درکه بوتوع ومهارت اصول مماریه اشباهه نک بوملکنده
واصل اولدینی درجه ترقین کوستر .

«چین - کیانغ» شهری جوارنده «یانغ - چه»
نهری اوزرندکی «چیانو - شان» آلمسند موضوع
ومؤسس بولنان بکنده چین معابدیک اک زیاده شایان
تماشا تبع کاهیدر . بومموریتک محافظه سنه معبدک نهر

معبدلرند ، هندستانده کیر کی ، برمدخل دآره سی ،
رواقلرموجود اولدینی کی اکثریاغرایتدن یوسک تللر
اوزرینه بنا اولنان محال مقدسه یکدیگرینه طاشدن شوسه لرله
مربوطدر . سرو آغاچلری ، معبدک داخلی ستونلری اولمق
اوزره ، بک کوزل انتخاب ابلشددر ، چونکه بو آغاچلر
طایاقلی ، ظریف کرستلر تشکیل ایدر . علماک کتابلرینی
قومغه مخصوص اولوب راقدر تشکیل ایدن قونصوللر
کوزل چیقندیلر حاصل ایدر . مقدس محالری ترین ایدن



بخارله متحرک آراهه

کوزولدیکی وجهه ایه - آلتون یالدریله مذهب اشخابدن غایت
جسم بر «بودا» هیکی بولندینی کی بو هیکلک ایکی طرفده
ایکی دانه سیوک بت بوط [بولتقددر . معبدک آلت طرفلرنده کی
دیوارلرک بونجه بودا جنتک ایکنجی درجه ده بولنان معبود
لری ، توابعلریله محاط اولدقلری حالده ، عرض اندام ایدرلرکه
بونلره بو دینک معتقدلری کله رک کج خلوص قبله
برستش ایدرلر .

دیگر سوسلو دآره لر ، معبدده کی محافظ برهنلره
عالمزین اقامتگاهلر ، مرمریازمتقلرله ، طیش مردیونلره

اورته سنده ، یالکر بولغاسی سبب اولمشدر . تخمیناً ۷۰۰ سته
اول انشا اولمشدر .

[۲۱ عددلی غزه مزه درج اولنان شکله کوزولدیکی
اوزره] معبدک داخلی حقیقه شایان حیرت بر درجده
مزین ومنقشدر : قه مخصوصاً کیش تخته لرك برصورت
ظریفه ده ربط اولنارندن متحصل هیئت لطیفه ایه غایت
پارلاق بیاض زمین اوزرینه نقش اولتمش جاذبه انکیز نهر
قیوریتیلریله ، نظرربا آغاچلره مزین ومرصعدر .
بو قبه عالیته نک — تحت محافظه سنده — بر طاقده

بری اولان «یانغ - چه» نهرینک منظره عظمت نامی، «چین - کیانغ» شهرینک بر صورت شوق آوراندۀ اقله قاریشش کچی کورونمسی سیاهی منسبط و ممنون ایتکه کفایت ایدر. چینلیر فرانسلرله ایتدکلری محاربه لردن صوکره عقللری باشلرینه آلدیلر؛ نهرک بونجه - «تاتکین» ه وصوللری منع ایچون - استحکاملر یابدیلر. چینلیر کوچوک کوچوک سفینهلر اوزرنده تفنک، طوب تعلیلری اجرا ایدرک اکتنساب ملکیه غیرت ایدیورلر.

بو کوچوک حرب سفینهلری مثلث شکلنده کی اژدر رسملریله، یاخود چین یازیلرله منقوش برچوق باراقلریله جالب نظر تعجب اولمقدهدر. عسکری تعلیلرینه کلنچ، چینلیرک قیت عسکریهلرنده بیان اشتباه ایدنلر بو اشتباهلرنده حق قازانیرلر؛ چیانو - شان آله سندۀ قروپ قاریقمسی معمولاندن اولوق اوزره مدھش بر بطاریه وارد. فی الواقع طوبلرک قونولقلری یرلرک کوزل انتخاب ایدلشد؛ نهرک آغزنی حقیله مدافعه ایدیلیر. بوسیلہ چین عسکرلری عادتا بر عظمت وغرورایله بو طوبلری اجنبیلره کوسترلر.

یانغ - چه نهری طاشدینی زمانلر اووهرلی، عادتا تکمیل قهرلری صوباصار، زوالی اھالی صندالره یندرک، یاخود اولرینه چکیلرک جانلری قورنارلر! چینلیرک هرسته تکراریدن بو آتہ قارشى سدلر باهرق تحفظ چاره سہ باقاملری جدآسز اواردقندر. خلقت قیدسزانی وامورنافعه ایله اشتغاله مأمور بولان «ماندارت» لرک عدم دقت و صداقتی سبیلہ بو خصوصده هیچ برشی یاتیلور.

بو جسیم و لطیف مملکتک آثار عالیہ سی صیره سندہ مرمر و یاغرانیدن جسیم کو یرلر، طاشدن بیوک واوزون شوسلر، شهرى مدافعه ایدن استحکاملر، برجلر برنجی اولهرق تعداد اولنہ بیلیر؛ فقط آثار عالیہ و مؤسسات عظمتک کافہ سی خراب بر حالدهدر. معاہدہ کلنچہ، ناسدہ کیت کیده تعصب دینی زواله یوز طومتقده بولن یغندن بونلرہ یقین برزمأنده خراب اولمه باشلاہجق. ویرلرینه - شہسز - ییکلری بنا اولنہ جقدر.

هر طرفده، هرکس طرفندن یاد و تکرار اولسان

ترتیب اولتخس رواقلر بئکده دین احاطه ایدر، بونلرک هیئت مجموعہ سی مهیب وشایان تماشا بر لوحه بدیعہ تشکیل ایلر. بخانه یه کیریلجک رده، نهرک ایکی کنارلری اوزرنده نظر حیرتله باقیله جق غرایندن یاتیلش بر بنای عالی واردکۀ بوکا «یالو» نامی ویرلشد. چینده سیاحلری مقابر و معابدن صوکره متعجب و متحیر ایدن انشآت ایشته بو «یالو» دینلر مؤسسندر. شمال و لایتنرنده آنلردن برچوغنه تصادف اولدینی کچی جنوبی ولایته دهر راست کانیر. یالولر اکثرت اوزره مقبرلر جوارنده انشا اولتشد. اول زمانده بونلره کبردن اولان ذواتک جنازهلری دفن اولتوردی.

یالولر، همان اکثریتله یامرمدن، یاخود غرایندن یاتیلیر. منظرلری خوشه کیده جک صورتدهدر. اولک طرفلرینک مهارت حکاکیه ایله منقوش بولسان قمتلرنده خواب سکون ابدیه طالان مواترک ابقای نامی ایچون فضائل ذاتیه لرینی مدح یولنده برچوق کتابلر وارد.

بوکوزل یالولر اکثریا مقبرلرک طیش طرفلرینه بنا اولتور. بعضاً شہرک قابولرندن برینک مدخلنده، بعضاً بللی باشی بر جاده ک دیگر جادهلره نقطه تقاطعنده، یاخود بر بئکده ک جوارنده مؤسس اولدقلری کورولورکۀ یا فقرا پرورلکله، یا اولادینہ محبتله، یا جسارت وشجاعت عسکریه سیله شهرت یاب اولش بر ذاتک بقای نامی ایچون یاتنامسہ لزوم کوروش بر «مبنای تدکاری» شکلی آلیر. ایشته بوتاسیس قدر شناسانه صاحب فضیلت متوفانک خدمات مبروره سته قارشى بر مکافاترکۀ بولدن متولد بون شان وشرف اخلافتی دائماً بر موقع تعجیلده بولندورر.

«چیانو - شان»، یاخود «کوموش آله سی» نک منظره سی حقیقه جانفزادر: قیالرک ایچنده اوبولش باصا. مقلره تا آله نک تپه سته واصل اولتورکۀ بوراده متروک بر بئکده نظر دقتی کندى طرفه چور تیر. آله نک تپه سندن اطرافه عطف ایدیلن نظرلرک لطیف مناظره مصادف اولور. هله دنیاده کى نهرلرک الک بیوکلرندن

کوزل بر انچه کوستر . نقلت اضافیه سی آغیر اولدینی کبی ایچنده دایما چوقه قاربون [کومور] بولندیقسندن محروقات مقامنده استعمال اولتور . هله شوصوک زمانلرده اوروپاک بر جوق برلرنده هم باطاققلری قوروق ، هم ده باطاققلرک حاوی اولدینی تورپدن استفاده ایتک ایچون مخصوص کوردهکر ، بلر ایلرله کریخواری کسرهک بر آز زمان کونشده قوروتوب بعده عادی معدن کومورلری کبی دمیرجی اوجاقلریله کوروکله ایشلهین هرنوع استیم قازانلری اوجاقلرنده استعمال ایدرلر . مع هذا کوروکسز واپور قازانلرنده دخی معدن کوموریلر قاریشیق اولهرق استعمال اوله بیلیر .

اخیراً انکلتزده تورپک قوقنی دخی اعماله باشلا . مشاردرک بوندن حاصل اولان تورپ قوقی دمیرجیلر ایچون بک کوزل بر «محروقات» برنه کچمکدهدر . بهاسی ایسه هان معدن کومورینک نصفی درجه سنده اولمغه اداره جهتجه دخی فائده سی درکاردر .

تورپ اکثریتله طوبراقه قاریشیق اولهرق بولندینی کبی بعضاده «ملح سود» ایلر ممزوج بولنهرق «سولفات دوسود» استحصال ایچون قوللانیلیر ؛ حتی فلک اهاالیسی بعضی باطاققلری ذکر صوبله صولایهرق بعده حاصل اولان باطاققلردن سولفات دوسود استحصال ایدرلر .

اوروپا کیمیا کرلری تورپک ماهیتی بر جوق تحلیلات ایلر میدانه قومیشلردر . ایشته شوراده تحلیلات مذکوردهک نتیجه سی اولان مقادیری بز دخی کوستردک :

تورپک دروننده بولنه بیلن جواهر هواشیه یعنی یاندینی وقت آلهو ، دومان حالنده چیقان ۶۰:۵۰ و یاندقدن صوکره حاصل اولان کول ۵۰:۴۰ و ایچنده کی کومورک مقداری ۳۳:۱۹ نسبتندهدر . یاخود ده اچیق اولهرق بر اوقه تورپک آلهوی ، دومانی ۵۰:۰۸ کوموری ۰.۳۳ کولی ۸۰.۸ دن عبارتدر .

ایشته شوتحلیلاتدن آکلاشیلورک «تورپ» دنیلن ماده برنوع طبیعی کوموردن باشقه برشی دکلدر . بنا علیه — ۱۸ نجی نسخه ده کی مقاله ده یازلدینی وجه

بوملکتک اسکی رونق وشعشعه تر قیسنک — که ازهرجهت عالم انسانیت ایچون فائده لیدر — بر همت متجددانه ایلر مدنیت حاضره صورتسده عرض اندام و جمال ایتیه سی هر محب انسانیتک آرزو ایلده کبی برشیدر .
حمی الدین

خفجی بک و باغچیان

تورپ

— بندینه ذیل —

«تورپ» تعیر اولتان ماده فحیمه نباتیهک اوروپاده میوه وجوبات مخافظه سی ایچون نه بولده قوللانلقسده اولدینی مظهر بک افسدی برادرمن طرفسندن صورت موضعهده یازیلوب ۱۸ نجی نسخه منک «حوادث مدینه» قخته درج ایدلش ایدی . بزده بوراده ماده مذکوردهک ماهیتی و بعضی خواصیه دهانه کی شیلرده قوللانیه بیلر کبی یازدهلم .

تورپ بر جوق مملکتلرده طوبراق آلتنده بولنورک بولندینی زمین قورو اولدینی زمان غایتله سرت ، صولاق اولدینی زمان دخی لزوجتی یعنی بولاشیق و قازمه بیلرله ، صوک درجهده یایشقان اولور . تورپک بولندینی رلر اکثریت اوزره خفیف صولو یعنی صولاق و باطاققل اولور ؛ بعضاً ۲:۱ قدم قوم طبقه سیله اورتولش بولنور . فقط کرک نشر ایتدیکی فنا فنا قوقولر ، کرک اوزرینه باصیلیر باصلاز هان چوکه سیله وجودنی بالی ایدر ؛ حتی انطولیده بوکی تورپلو زمینلر واردکره بر حیوان ویا انسان کچر ایکن یاشون بتون باطوب قالیر ، یاخود — اگر طورپک طبقه سی بر آز آرخه ایه — کوجکلکه حرکت ایدر بیلیر . تورپلو زمینلرک قوقوسی غایت آغیر و کسکین اولدینی جهته رده بویه برقوقو حس اولنورسه اورادهمطلقاً تورپک وجودینه حکم اولتور ؛ چونکه : بوماده بعض نباتات یاراققلرینک مرور زمان ایلر صو آلتنده اولهرق جورویوب تراکم ایتمکسندن ایلری کلیر ، ووجهته بالطبع کندیسنده فنا قوقو حاصل اولور . رنگی اکثریتله بیاضه مائل و اجزاء فردیه سی صیقیشق اولوب ایجریسی غایتله